

CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİ

Nida AKYOL*

Cinsiyet eşitliği "*kadınların ve erkeklerin toplumsal yaşamın her alanına eşit katılımları*" olarak tanımlanmaktadır. Cinsiyet eşitsizliği ise "*bireylerin cinsiyetlerine göre maruz kaldıkları eşit olmayan davranışlar, tutumlar ve algıları*" ifade etmek için kullanılan bir kavramdır. Ayrıca fertlerin cinsiyetleri dolayısı ile maruz kaldıkları eşit olmayan davranışlar ve algıları anlatmak için ise mefhum kullanılmaktadır.

Kavram kadınları, erkeklere göre eğitim, istihdam, idari ve yönetim pozisyonları gibi konularda dezavantajlı olduğunu kabul eder. Mefhum aynı zamanda kadınlarla anılmasına ve haklarının korunması olarak idrak edilmesine neden olmuştur. Bu kavram kadınların cinsiyetinden veya üstlendiği roller açısından erkeklere göre bazı haklarından vazgeçmesi ya da vazgeçmek zorunda kalmasına karşı geliştirilen bir kavramdır.

Cinsiyet eşitliği insan hakları açısından da önemli bir konudur. Bu eşitlik iki cinsin de aynı olduğu anlamına gelmez. Cinsiyetler arasında biyolojik ve anatomik etmenlere dayanan farklılıklar bulunmaktadır. Örneğin ortalama fiziksel kuvvet açısından cinsiyetler arasında doğal bir farklılık vardır ancak bu herhangi bir erkeğin herhangi bir kadından daha güçlü olduğu anlamına gelmez. Burada söz konusu olan, her iki cinsin de aynı haklara sahip olmasıdır. Bütün insan hakları için olduğu gibi "cinsiyet eşitliği" konusunda da uzun yıllardır mücadele verilmiştir.

Bu amaca yönelik çabalardan en önemli insan hakları belgelerinden biri Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Tür Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'dir. Birleşmiş Milletler'e göre Sözleşme; "*Kadınların siyasal ve kamusal yaşama (seçme ve seçilme hakkı dahil), eğitime, sağlığa ve istihdama eşit erişimini ve bu alanlarda eşit fırsatlardan yararlanmalarını sağlayarak kadın erkek eşitliğinin gerçekleşmesi için gerekli zemini sunmaktadır. Taraf devletler yasal düzenlemeler ve geçici özel önlemler dâhil olmak üzere kadınların tüm insan haklarından ve temel özgürlüklerinden yararlanmalarını sağlayacak gerekli girişimlerde bulunacaklardır.*" Avrupa Konseyi de kadın ve erkeklerin eşitliğini temel bir insan hakkı olarak kabul eder. Ayrıca, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde "*haklardan ve özgürlüklerden yararlanılması, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya başka bir temelde hiçbir ayırım gözetilmeden güvence altına alınacaktır...*" maddesi yer almaktadır.

Sonuç olarak dünyada birçok toplumda cinsiyetçi öğelerle şekillenen roller gereği, kişilere verilen hak ve sorumluluklar da kadın ve erkek olarak ayrılmıştır. Cinsiyete bağlı eşitsizlikler yeni ortaya çıkmış bir sorun değildir, tarih ve kültür ile biçimlendirilmiştir.

* Trakya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Üçüncü Sınıf Öğrencisi